

TEMA BROJA
Zašto još nije
definisan jasan
pravni okvir za
saradnju države i
civilnog društva

INTERVJU
Florian Raunig,
šef podgoričke
kancelarije za
vezu Ambasade
Austrije u Srbiji
i Crnoj Gori

ANALIZA

Pred referendum 21. maja:
Da li će Crna Gora, nezavisna
ili u zajednici sa Srbijom,
brže ka Evropskoj uniji

UVODNIK

Crna Gora za manje od mjesec dana bira budućnost za sebe koja ni Evropsku uniju ne može ostaviti ravnodušnom. Tako barem kažu državni zvaničnici i nosioci suverenističkog pokreta koji uporno tvrde da će, osim što će odlučivati o obnovi nezavisnosti nekada 27. međunarodno priznate države u svijetu, građani manje članice državne zajednice SCG 21. maja na referendumu dati konačnu riječ i o tome da li će Brisel za partnera dobiti mali efikasan sistem, koji može brže i lakše usvajati evropska pravila. U suprotnom, briselska administracija i dalje će s druge strane stola, u pregovorima o asocijaciji i stabilizaciji, imati nefunkcionalnu zajednicu Srbije i Crne Gore, opterećenu stalnim međusobnim trvenjima uzrokovanim nastojanjima Srbije da dominira i pokušajima Crne Gore da sačuva autonomiju. S druge strane, predstavnici opozicije su uvjereni da je opstanak zajednice sa Srbijom preduslov za napredak i brže priključenje Evropskoj uniji, zato što bi nezavisna Crna Gora postala mali privatni feud premijera i njemu bliskih ljudi.

Kad se saslušaju i jedni i drugi ispada da je EU svakako na dobitku. I zaista, mogla bi biti ako referendum donese čisto rješenje – nezavisnost ili opstanak zajednice. Ali, što ako rezultat bude u tzv. sivoj zoni, tj. ako za samostalnost glasa više od 50%, ali manje od neophodnih 55% glasača. Praktično, tada će državno pitanje i dalje ostati da visi, a vlast će, obećanjem novog referenduma za tri godine, moći da se i dalje iskupljuje za sve pogrešne ili nepreduzete "reformске" korake. Svi će govoriti da su pobjednici, a u stvari bi svi mogli biti gubitnici. I Podgorica, i Beograd, i Brisel. A, možda najviše građani Crne Gore.

N.R.

PREMA NAJNOVIJEM ISTRAŽIVANJU CENTRA ZA MONITORING (CEMI)

Za ulazak u EU preko dvije trećine građana

Od juna 2005, konstantno se povećava procenat građana koji smatraju da je članstvo u Evropskoj uniji dobro za Crnu Goru, dok je broj onih koji misle da je to članstvo loše ostao gotovo na istom nivou (3,8%), pokazalo je najnovije istraživanje javnog mnjenja koje je za potrebe Centra za monitoring (CEMI) sproveo PR centar.

Da će članstvo u EU biti dobro, smatra 75 % građana, dok njih 15,8 % misli da to neće biti ni dobro ni loše.

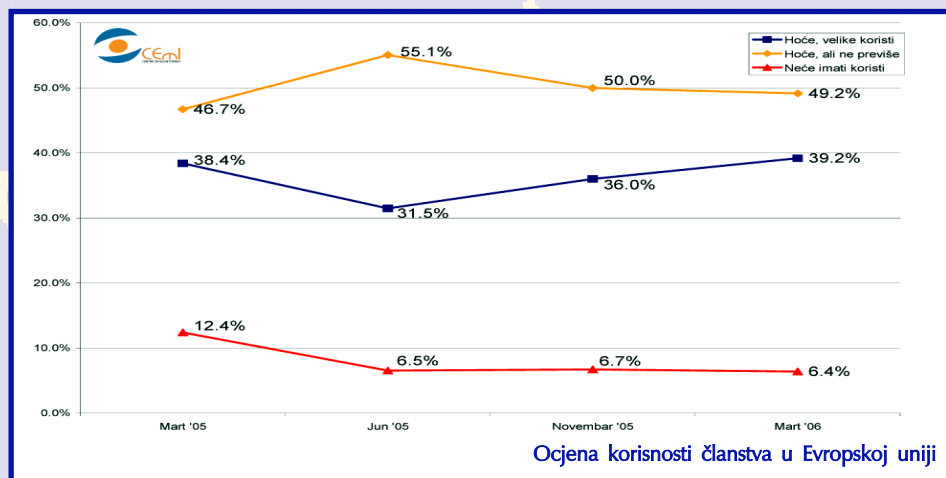
Većina građana vjeruje da će članstvo u EU u njihove živote unijeti poboljšanja (66,7%), pri čemu najveći broj (41,4%) smatra da poboljšanja neće biti velika. Da će članstvo donijeti velika poboljšanja, smatra 25,2% građana; 20,5% očekuje i poboljšanja i nedostatke,

ekonomski prosperitet (23,7%) i socijalnu zaštitu (7,1%).

U poređenju sa odnosom stanovništva zemalja EU, građani Crne Gore su na prvom mjestu po očekivanjima. 59,9% građana misli da će biti bolje, što je za 6% više nego što je pokazalo novembarsko ispitivanje. U odnosu na isti period iz prošle godine, procenat građana koji smatraju da će situacija postati gora smanjio se za oko 6%.

U poređenju sa zemljama kandidatima, po tom kriterijumu građani Crne Gore se nalaze na drugom mjestu – iza sjevernog dijela Kipra (65%), a ispred Rumunije (56%), Turske (53%), Hrvatske (41%) i Bugarske (28%).

U odnosu na ispitivanje iz novembra, povećana je prosječna ocjena poz-

dok 2,9% smatra da će ono donijeti određene nedostatke. Najmanji je broj onih građana koji misle da će priključenje EU donijeti mnoge nedostatke – oko 1%.

Odnos prema Evropskoj uniji je u najvećem procentu pozitivan (59,5%) i mali broj građana (5,5%) ima negativnu sliku. U odnosu na novembar, procenat ispitanika koji imaju pozitivnu sliku je smanjen (za oko 2%), a povećan je broj onih čija je slika neutralna (za oko 3%).

U odnosu na ispitivanje iz novembra, došlo je do značajnih pomjerenja kada je u pitanju značenje EU. Za najveći broj građana, EU prvo znači mir (26,5%), slobodu putovanja (24,7%), pa tek onda

navanja Evropske unije (za 0,1) i sada na skali od 1 do 5 iznosi 2,73.

Podrška građana uključivanju edukacije o EU u osnovne i srednje škole veoma je visoka (oko 83,2%) i predstavlja konstantu u svim ispitivanjima.

Ispitivanje javnog mnjenja "Stavovi javnosti i razumijevanje evropskih integracionih procesa u Crnoj Gori" periodično je ispitivanje koje CEMI sprovodi od 2005. godine. Upitnik je urađen po uzoru na standardni Eurobarometar, a ispitivanje je sprovedeno CATI (computer assisted telephone interviewing) metodom, na stratifikovanom uzorku od 1.064 punoljetnih ispitanika iz 9 crnogorskih opština.

foto: VIJESTI

Piše: dr Judy Batt

Januarski izvještaj Evropske komisije o zapadnom Balkanu dotiče se kratko, ali u dobar čas, neophodnosti promovisanja "dijaloga civilnog društva" između EU i NVO iz regiona i razvijanja "kulture savjetovanja sa civilnim društvom". Svi prijedlozi te vrste su dobrodošli. EU bi svakako trebalo da proširi svoje kapacitete za komunikaciju izvan uskog kruga političkih vođa i vladinih službenika. Nažalost, EU je u tom pogledu na lošem glasu čak i među sopstvenim građanima. Jedna od posljedica je "evroskepticizam", koji je u pojedinim članicama EU svake godine sve snažniji, a vrhunac je dostigao u reakcijama francuskih i holandskih glasača na prošlogodišnjem referendumu povodom Evropskog ustava.

Ni proces pristupanja EU nije baš pomogao razvoju civilnog društva u novim državama članicama EU u centralnoj Evropi. Pritisak da se održi korak evropskih integracija i izmire ogromni zahtjevi pravne harmonizacije navela je vlade ovih država da povuku proces "odozgo". Izvršna vlast je ojačana na račun parlamentarnog dogovora i konsultacija sa civilnim društvom. Rezultat je da se pristupanje EU osjeća kao nešto što je "učinjeno" društvu, prije kao dogovor elita nego kao projekat u kojem svi učestvuju i od koga svi mogu imati

NVO će imati važnu ulogu da održe povjerenje građana u EU

koristi. Time se reprodukuje problem društvene pasivnosti i nepovjerenja u političke elite.

Mnogo toga treba uraditi da bi se izbjegle ove zamke na zapadnom Balkanu. Većina ljudi vjeruje da je EU najbolji način da se ostvare njihove nade u bolji život. No, EU je kao igrač još isuviše daleka i neodređena, što izaziva frustracije i razočarenja. NVO će imati važnu ulogu u održavanju povjerenja i posvećenosti građana procesu integracije u EU. Delegacije Evropske komisije u regionu treba ojačati službenicima čiji bi glavni zadatak bio da vode "javnu diplomatiju" – održavaju svakodnevne odnose sa NVO, univerzitetima i školama, kao i religijskim institucijama svih vrsta. Mehanizme za finansiranje Evropske unije treba mijenjati u skladu sa mogućnostima NVO, prilagođavajući ih potrebama projekata manjeg obima i lokalnih inicijativa. Svaka delegacija EK morala bi da ima poseban fond za bržu i fleksibilniju podjelu sredstava NVO. Takav bi pristup vrlo brzo dao očigledne rezultate, jer bi ulaganje u energiju i inventivnost "običnih" ljudi stotruko isplatilo ove, uostalom prilično skromne, sume, jačajući samopouzdanje ljudi i njihov kapacitet da sami sebi pomognu. U novim demokratijama zemalja "u tranziciji" NVO se često susreću sa skepticizmom i nepovjerenjem, kako vladajućih struktura, tako i javnog mnjenja. Posljedica nasljeđa autoritarnog komunizma predstavlja i uvjerenje da je "civilno društvo", po definiciji, protiv države.

U demokratskom društvu, međutim, NVO treba da budu partneri države, a ne političke marionete ili podrivači sistema. Činjenica da se većina NVO u zemljama u tranziciji danas još uvijek oslanja uglavnom na inostranu pomoć često je dovoljna za sumnju da su oni zapravo neki "spoljni elementi", opasni po "nacionalnu bezbjednost". Primjer za žaljenje je Rusija, gdje je nedavno zakonodavnim putem znatno umanjena autonomija NVO. Ispitivanja javnog mnjenja svuda na zapadnom Balkanu pokazuju nizak nivo povjerenja i razumijevanja građana prema NVO. Vlade u postkomunističkim zemljama tek treba da prevaziđu svoj duboko usađeni instinkt da "vladaju odozgo", kao i da nauče da je najuspješniji način vladavine u današnjem složenom društvu uključivanje, savjetovanje i izgradnja širokog društvenog konsenzusa. Sa svoje strane, NVO će morati da nađu načina da saraduju sa vladom, zadržavajući svoj integritet i samostalnost. Ključni izazov za NVO jeste izgraditi čvrst, trajan oslonac u sopstvenom društvu, koji obezbjeđuje kredibilitet i legitimnost i pred vladom i pred javnošću. Strane donacije tu mogu, u najboljem slučaju, samo pružiti podršku. One neće trajati zauvijek, i donatori se, pririodno, sve više usredsređuju na dugoročnu održivost NVO sektora.

Autorka je ugledna ekspertkinja za zapadni Balkan u pariskom Institutu za bezbjednosne studije Evropske unije (EUISS)

ZAŠTO JOŠ NIJE DEFINISAN JASAN PRAVNI OKVIR ZA SARADNJU DRŽAVE I CIVILNOG DRUŠTVA

Vlast mora odustati od favorizovanja partijski lojalnih organizacija

Vlada je kooperativna tamo gdje nijesu direktno ugroženi njeni interesi, ali kada je riječ o nekim ozbiljnim ili kontroverznim pitanjima saradnja sa civilnim sektorom ide mnogo teže.

Ovim riječima izvršni direktor Centra za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) **Stevo Muk** objašnjava trenutni odnos Vlade Crne Gore prema civilnom sektoru.

Zakon o nevladinim organizacijama usvojen je 1999. godine i, prema priznanju ljudi iz civilnog sektora, veoma je liberalan, između ostalog zato što omogućava izuzetno jednostavnu proceduru registracije.

To je jedan od razloga što u Crnoj Gori postoji oko 3.450 nevladinih organizacija (NVO), od kojih se najveći broj bavi kulturom i umjetnošću, te socio-humanitarnim problemima, dok je najmanje onih koje tretiraju zakonodavstvo, javnu politiku i probleme izbjeglica i raseljenih lica.

Međutim, broj aktivnih NVO znatno je manji. U CRNVO-u procjenjuju da ih ima od 100 do, najviše, 300.

Upravo aktivnom dijelu civilnog sektora ovako veliki broj registrovanih NVO nanosi najveću štetu jer političari po potrebi zloupotrebljavaju taj podatak – bilo želeći da pokažu da su te organizacije neozbiljne, ili da opravdaju svoj odnos navodeći da ne znaju s kojima od njih treba da saraduju, što je svojstveno vladajućim

strukturama.

Nesporno je, međutim, da su uloga i uticaj civilnog sektora u crnogorskom društvu sve značajniji. Najbolji primjer je slučaj rijeke Tare, kada su nevladin sektor i mediji odnijeli veliku pobjedu nad Vladom, koja je pod njihovim pritiskom odustala od namjere da potopi dio jednog od najljepših kanjona u svijetu kako bi izgradila hidrocentralu.

S jačanjem i sazrijevanjem civilnog sektora, njegovi odnosi sa izvršnom vlašću dostigli su znatno

Stevo Muk

veći nivo nego što je to bio slučaj u periodu od prije tri, četiri godine.

"NVO su sve češće uključene u izradu zakona, što je do prije nekoliko godina bilo nepojmljivo", kaže Muk.

Civilni sektor, uz manje ili veće otpore vlasti, pripremio je ili učestvovao u izradi zakona o javnim nabavkama, Agenciji za nacionalnu bezbjednost, policiji, slobodnom pris-

IZMJENAMA ZAKONA PROTIV ZLOUPOTREBA

Prema setu poreskih zakona, nevladine organizacije u Crnoj Gori oslobođene su plaćanja poreza na dobit, na dodatu vrijednost, na nepokretnosti, na imovinu ...

Tako su se "preduzimljivi" Crnogorci sjetili da ugostiteljske objekte ili sportske kladionice registruju kao NVO – kako bi izbjegli plaćanje poreza.

Stevo Muk podsjeća da je nevladin sektor inicirao izmjene Zakona o NVO upravo da bi se spriječile takve zloupotrebe.

"Neprirodno je da kafići ili restorani budu registrovani kao NVO. Izmjenama smo, s jedne strane, željeli sačuvati ili povratiti kredibilitet nevladinog sektora, a s druge – omogućiti državi da svoj novac vrati u budžet. U tome smo imali podršku USAID-a i Međunarodnog centra za neprofitno pravo iz Budimpešte. Došli smo do kompromisnog rješenja sa Ministarstvom finansija, ali je problem nastao kada je taj prijedlog došao do Ministarstva pravde. To je ministarstvo, kao predlagач Zakona o NVO, ovlašteno za njegove izmjene i dopune. Bili su mišljenja da ne treba mijenjati taj zakon nego problem rješavati kroz poreske zakone, što, po mom mišljenju, predstavlja loše rješenje. Kompromisno rješenje se posljednja četiri mjeseca nalazi negdje između ova dva ministarstva", kaže Muk.

MINISTARSTVO ZA EVROPSKE INTEGRACIJE – SVIJETLA TAČKA

Daliborka Uljarević

Činjenica je da je Ministarstvo za ekonomske odnose sa inostranstvom i evropske integracije otišlo nekoliko koraka ispred ostalih resora u Vladi Crne Gore kada su u pitanju partnerski odnosi sa NVO. Postoji, naravno, još nekoliko resora koji čine napore u tom pravcu, kao što je Ministarstvo turizma, koje ima koordinatora za nevladin sektor.

Ministarstvo za evropske integracije potpisalo je poseban Memorandum o saradnji sa nekoliko NVO, koji se uspješno ostvaruje, posebno u implementaciji Komunikacione strategije za pridruživanje EU.

"Ovo ministarstvo je svijetla tačka u odnosima NVO sektora i Vlade. Ono bi trebalo da bude primjer drugim resorima, kako u pristupu institucionalnom okviru saradnje sa NVO sektorom, tako i u sadržajnom smislu", kaže Daliborka Uljarević.

"Naravno, daleko je i ova saradnja od idealne, ali činjenica je da je ovo ministarstvo napravilo snažan iskorak u pravcu uključivanja NVO sektora u neke aspekte svog rada. CGO, kao i još nekoliko nevladinih organizacija, ima potpisan Memorandum o saradnji sa MEOIEI i prilično smo zadovoljni odnosom koji smo do sada izgradili s njima. Sam podatak da je CGO, u okviru EIC programa, organizovao, a treneri CRNVO-a vodili, jedan program obuke za zapošljene u MEOIEI, kao i da su njihovi službenici polaznici ili predavači i drugih naših programa, govori u prilog obostranom uvažavanju nekih kapaciteta. Naravno, otvorenu saradnju treba dalje intenzivirati, sadržajno produbljivati i institucionalno određivati", dodaje Uljarevićeva.

Ona napominje da je proces evropskih integracija veoma dug i složen i da je na putu ka EU neophodno uključiti sve aktere.

"Nesporna je činjenica da Crnoj Gori nedostaju kadrovski potencijali za evropske integracije. Sinergija sa NVO sektorom može značajno pomoći u lakšem prevazilaženju ovog problema i našem bržem putu u EU", ocjenjuje izvršna direktorka CGO-a.

tupu informacijama, igrama na sreću, te zakonima o političkim partijama i njihovom finansiranju, o konfliktu interesa, o zaštiti svjedoka ...

Zahvaljujući usvajanju tih reformskih zakona, predstavnici NVO sektora sjede u savjetima Radio-televizije Crne Gore, Agencije za radio-difuziju, u Savjetu za kontrolu rada policije, Statističkom savjetu ...

Pored toga, NVO su učestvovala i u izradi strateških vladinih dokumenata, kao što su Program razvoja i redukcije siromaštva ili Program borbe protiv korupcije i organizo-

vanog kriminala.

Oblici i principi saradnje između državne uprave, odnosno lokalne samouprave i NVO sektora, prema riječima direktora CRNVO, po prvi put su definisani zakonima o državnoj upravi i lokalnoj samoupravi, koji su usvojeni 2003. godine.

Tim zakonima utvrđene su obaveze državne uprave i lokalne samouprave da konsultuju NVO prilikom pripreme i donošenja zakonskih, podzakonskih i drugih propisa i akata, kao i razvojnih projekata i programa.

Muk navodi da su ti principi jasnije defisani Zakonom o lokalnoj samoupravi, kao i pratećim podzakonskim aktima kakvi su statuti opština ili odluke o načinu učešća stanovništva u vršenju lokalne samouprave.

"Problem je što na nacionalnom nivou nije na jasan način uređeno pitanje učešća NVO. Zakon o državnoj upravi je to pitanje definisao načelno, tako da to više zavisi od neke dobre volje, demokratskog kapaciteta ljudi da uključe civilni sektor u rješavanje konkretnih pitanja. Naš je prijedlog da se iskustva sa lokalnog prenesu na nacionalni nivo tako što bi se donio zakon o transparentnosti izrade javnih politika i učešća civilnog sektora u tome, gdje bi se jasno definisali i rokovi i obaveze prilikom izrade zakonskih akata ili nekih razvojnih projekata", navodi Muk.

Kada je u pitanju saradnja civilnog sektora i opština, direktor CRNVO kaže da su iskustva od opštine do opštine različita, pri čemu kao pozitivne primjere navodi Bijelo Polje i Tivat. U tom pogledu stanje je najgore u Ulcinju, gdje zbog problema unutar lokalne vlasti još nije usvojen statut opštine, na osnovu kojeg se izvode obaveze opštine prema civilnom sektoru.

Potpredsjednik Vlade Dragan Đurović ocjenjuje za EIC da su odnosi između Vlade i civilnog sektora "dobri, ali mogu i treba da budu još bolji".

"Veoma sam zadovoljan što predstavnici NVO učestvuju u izradi važnih zakona i strateških dokumenata. Imajući u vidu politički i pravni sistem, Crna Gora danas ne izgleda kao prije tri ili četiri godine i tome su svakako doprinijele aktivnosti NVO sektora", kaže Đurović.

Upitan da li su rješenja koja su u neke zakone ugrađena na insistiranje civilnog sektora i međunarodnih organizacija učinila te akte boljim, Đurović kaže da se radilo o "korisnoj pomoći".

"Vlada nije ta koja sve zna. U

Dragan Đurović

NVO sektoru postoji veliki intelektualni i stručni kapacitet i svakako da je dobra njihova pomoć", kaže Đurović.

Muk i izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) Daliborka Uljarević saglasni su u ocjeni da je za civilni sektor veliki problem to što ne postoji jasan okvir, odnosno strateški dokument koji bi odredio odnose između Vlade i NVO.

I u Evropskom partnerstvu za SCG za 2004. i 2005. godinu nalazi se posebna preporuka za Crnu Goru, koja ukazuje na potrebu usvajanja strateškog dokumenta o saradnji Vlade i NVO.

Đurović kaže da je programom Vlade predviđeno da do kraja godine bude usvojena strategija odnosa Vlade i NVO.

"Prethodno će biti usvojeni 'Osnovi saradnje Vlade i NVO' i već postoji radna verzija tog dokumenta. Formiraćemo tim koji će činiti predstavnici Vlade i NVO sektora. Vlada ne može sama da usvoji tako važan dokument kao što je strategija bez pomoći civilnog sektora", navodi Đurović.

Muk smatra da se posebno, ili kao dio dokumenta strategije odnosa NVO i Vlade, mora usvojiti akcioni plan kojim bi bile precizno definisane obaveze obje strane, s jasno naznačenim rokovima za njihovo ispunjavanje.

Kao osnovni problem u odnosima dviju strana, Muk navodi komu-

nikaciju Vlade i NVO.

"Vlada nema koordinatora za saradnju sa civilnim sektorom, pa NVO sektor često nema kome da se obrati kada je određena problematika u pitanju, ili to mora da ide preko kabineta predsjednika Vlade", precizira izvršni direktor CRNVO i naglašava da je neophodno da Vlada, "bilo strategijom ili na neki drugi način, predvidi i imenuje koordinatora za saradnju sa nevladinim sektorom", ističe Muk.

Od problema nepostojanja jasnog okvira koji bi odredio odnose između Vlade i NVO, prema mišljenju Daliborke Uljarević, važniji problem je to što Vlada "ne vidi, ili ne želi da vidi, stvarne partnere u NVO sektoru".

"Rijetki su izuzeci od ovog pravila, koje vežem prvenstveno za nepoznavanje suštine nevladinog sektora i vrijednosti koje on nosi, kao i snažnu partijsku lojalnost, koja je važan segment naše još nedovoljno razvijene političke kulture. Naravno, proces evropskih integracija unosi i princip uključenja civilnog društva u procese donošenja i sprovođenja odluka i to pokazuje svoje rezultate. Mi bismo bili srećniji da je otvaranje Vlade prema NVO sektoru bilo motivisano nekim drugim razlozima, ali stvarnost je takva kakva je i jedino što možemo uraditi jeste da je iskoristimo i unaprijedimo na najbolji mogući način", zaključila je Uljarevićeva.

Vladan ŽUGIĆ

KADA VLADA DAJE NOVAC, REZULTATI SE SLABO VIDE

Predstavnici nevladinog sektora navode da međunarodni donatori, za razliku od domaćih, veoma pažljivo prate realizaciju projekata koje su finansirali i da im NVO obavezno moraju podnijeti finansijske izvještaje.

Daliborka Uljarević uočava da je vlast u Crnoj Gori kroz različite oblike finansiranja najveći pojedinačni donator nevladinog sektora, ali i da je i pored toga istinski nevladin sektor snažno oslonjen na inostranu pomoć.

"Činjenica je da su rezultati onoga što vlast pomaže gotovo nevidljivi, kada se uporede sa projektima podržanim od strane međunarodnih organizacija. Ova kontradiktornost je sama po sebi važan indikator", ističe Uljarevićeva.

Evropska unija je, preko Agencije za rekonstrukciju u Podgorici, za projekte civilnog sektora u 2005. godini izdvojila oko 575. 000 eura.

Evropa je dio sredstava za projekte civilnog sektora u Crnoj Gori plasirala preko EIF-a (Evropski integrativni fond). EAR je preko tendera raspodjelu oko 850. 000 eura prepustila Evropskom pokretu u Srbiji. Od ukupno 45 organizacija čiji su projekti dobili novac na konkursu, za projekte šest NVO iz Crne Gore izdvojeno je oko 217. 000 eura.

Jedan od većih donatora civilnog sektora je i Fondacija Instituta za otvoreno društvo. Prošle godine, ta fondacija je uložila oko 400. 000 eura u NVO sektor u Crnoj Gori, od čega 150.000 u Evropski program (škola EU integracija, treninzi, povezivanje sa donosiocima odluka u Briselu, promovisanje EU standarda, saradnja Vlade i NVO sektora...). Ostala sredstva uložena su u Pravni program, Program reforme javne uprave i lokalne samouprave, kao i u ženski program.

Američki konzulat je, kroz Program malih grantova Demokratske komisije, dodijelio 250.000 dolara u fiskalnoj 2005. godini (1. oktobar 2004 – 30. septembar 2005) kao podršku razvoju civilnog sektora u Crnoj Gori. Kroz taj program podržana su 24 projekta nevladinih organizacija i medija, u iznosu od 3.000 do 19.500 dolara.

To je samo dio američke podrške civilnom sektoru u Crnoj Gori. Znatno veći dio američke podrške realizuje se preko USAID-a i njegovih implementatora.

DA LI SKUPŠTINSKU KOMISIJU ZA RASPODJELU NOVCA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA TREBA PROFESIONALIZOVATI

Ulažući u istinski civilni sektor, država ulaže u sebe

Jedan od problema s kojim se suočava civilni sektor u Crnoj Gori predstavlja pitanje finansiranja.

Respektabilne NVO bijesne su na državu zbog načina raspodjele i kontrole sredstava namijenjenih civilnom sektoru.

Domaći izvori donacija su budžet Crne Gore, pojedina ministarstva i opštinski fondovi. Nevladin sektor je za 2005. godinu iz budžeta Crne Gore dobio oko 300.000 eura. Novih 300.000 eura civilni sektor dobija iz opštinskih kasa, jer svaka od njih ima svoj fond za NVO. Sredstva koja pojedina ministarstva opredjeljuju za projekte civilnog sektora različita su. Primjera radi, Ministarstvo turizma je prošle godine izdvojilo oko 90.000 eura, dok su donacije Ministarstva kulture iznosile 40 – 50.000.

Stevo Muk ukazuje na problem sa dijelom prihoda od igara na sreću na koji civilni sektor ima pravo.

"Iako je Zakon o igrama na sreću usvojen u julu 2004. godine, konkurs za dodjelu novca za projekte u različitim oblastima nije raspisan do prije petnaestak dana. Činjenica je da je samo u periodu od jula do 31. decembra 2004. godine po tom osnovu prihodovano 750.000 eura", navodi Muk.

On procjenjuje da se milion do milion i po eura iz javnih fondova Crne Gore "opredjeljuje, ali i ne raspodjeljuje" nevladinom sektoru. To je, kaže Muk, za crnogorske uslove značajna suma.

Direktor CRNVO-a naglašava da "para ima, ali je pitanje kako se one raspodjeljuju".

To ima posebnu težinu, kaže on, u situaciji kada američki donatori odlaze, a oni iz EU još nijesu došli.

Aktivne NVO su posebno ogorčene zbog načina na koji skupštinska Komisija vrši raspodjelu budžetskih sredstava civilnom sektoru.

Naime, Zakonom o NVO država je

Sa jedne od sjednica Skupštine RCG

preuzela obavezu finansijske podrške nevladinom sektoru i Vlada je 2000. i 2001. godine bila zadužena za raspodjelu budžetskih sredstava.

Međutim, Ustavni sud je ocijenio kao neustavnu odredbu Zakona o NVO kojom je Vladi bilo dato pravo definisanja kriterijuma, načina i postupka raspodjele državne pomoći NVO. Nakon toga je Zakon o nevladinim organizacijama promijenjen i sada o državnoj podršci NVO odlučuje skupštinska Komisija za raspodjelu sredstava NVO.

Kritike civilnog sektora na račun rada skupštinske Komisije kulminirale su prošle godine, kada je država za projekte NVO izdvojila 289.000 eura.

Mediji su objavljivali žalbe relevantnih NVO da je komisija dodjeljivala sredstva za već završene projekte, a pojedini političari vladajuće koalicije dovođeni su u vezu sa NVO koje su dobile znatna sredstva.

Predstavnici aktivnih NVO s osmijehom su propratili odluku Komisije da se za pojedine projekte dodijeli samo dio traženih sredstava, kao i činjenicu da neke od NVO kojima je Komisija odobrila sredstva na osnovu konkursa nikada nijesu predale finansijske izvještaje.

Muk navodi da je s jedne strane problem u tome što je kriterijum za dobijanje sredstava bila bliskost

određenih ljudi iz NVO sa partijama, dok su, s druge strane, neke odluke Komisije izazvale brojne komentare budući da su upućivale na to da njeni članovi ne poznaju NVO scenu.

"Nijesu ti ljudi u mogućnosti da sjednu i za pet – šest dana odluče kome treba dodijeliti novac. Komisiju bi trebalo profesionalizovati, ili uključiti neke ljude koji su upućeni u te stvari", navodi Muk.

Prema njegovim riječima, ključ svega je da Vlada, odnosno država, mora znati zašto pomaže NVO sektor.

"Da li je to trend, zahtjev međunarodnih organizacija, ili je razlog dublji; da li je Vlada spoznala da je NVO sektor kompetentniji ili iskusniji od nje u nekim oblastima i da joj treba pomoć civilnog sektora", kaže Muk.

On podsjeća da su pojedine NVO javno tražile da se Zakon o NVO izmijeni u dijelu koji se odnosi na postupak raspodjele sredstava iz budžeta, ali da nije postojala volja da se to uradi.

Dragan Đurović kaže da je Vlada izgubila nadležnost kada je u pitanju raspodjela sredstava za NVO.

"NVO sektor treba da predloži izmijene Zakona, jer oni najbolje znaju koji je pravi način za to i koje to NVO ruše principe saradnje nevladinog sektora i Vlade, ugrožavajući imidž civilnog sektora", smatra Đurović. **v.ž.**

FLORIAN RAUNIG, ŠEF PODGORIČKE KANCELARIJE ZA VEZU AMBASADE
AUSTRIJE U SRBIJI I CRNOJ GORI

Brže ćete ući u EU ako se prvo povežete sa susjedima

Florian Raunig

Ne samo za Srbiju i Crnu Goru već za sve zemlje koje učestvuju u procesu stabilizacije i pridruživanja, primjena reformi i mjera na koje su se obavezale tokom pregovora o stabilizaciji i pridruživanju biće ključni izazov u njihovom daljem približavanju EU, ocijenio je u razgovoru za EIC Bilten **Florian Raunig**, šef podgoričke kancelarije za vezu Ambasade Austrije u Srbiji i Crnoj Gori i prvi austrijski diplomata u Crnoj Gori od ukidanja njene nezavisnosti 1918. godine.

"Regionalni proces stabilizacije i pridruživanja do sada je davao ohrabrujuće rezultate; nedavno su čak dvije zemlje, Hrvatska i Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, dobile status zemlje kandidata i

mogućnost da pregovaraju o pristupanju EU", istakao je Raunig.

● **Što su, po Vama, najveće slabosti, a što najveće prednosti Crne Gore u pregovorima sa EU?**

Crna Gora je veoma predana evropskim integracijama. Među svim političkim snagama postoji sporazum u pogledu procesa pridruživanja Evropskoj uniji, i on prevazilazi duboke političke podjele. Do sada je crnogorski pregovarački tim ostavio sjajan utisak u pogledu obavljenog posla. To dokazuje da je Crna Gora prihvatila izazov.

Ipak, pred vama je još mnogo posla – samo se sjetite širine i obima takozvanog *acquis communautaire*, to jest skupa zajedničkih regulativa Evropske unije, koji broji

nekoliko desetina hiljada stranica.

● **Koliko će, po Vašem mišljenju, Crnoj Gori i ovom regionu biti potrebno da uđu u Evropsku uniju?**

Na ovo pitanje ne postoji jedinstavan odgovor, jer sve zavisi od daljeg razvoja ekonomskih i političkih faktora u jugoistočnoj Evropi. Uopšte uzev, što se brže bude uspostavljala saradnja među zemljama regiona i što ona bude čvršća, to će lakše napredovati približavanje Evropskoj uniji.

To je i jedan od razloga zbog kojih Evropska komisija ohrabruje uspostavljanje regionalne zone slobodne trgovine, a treba imati na umu da je i do stvaranja Evropske unije došlo na isti način.

● **Da li mislite da je ostvarljiv plan EU da Balkan bude mali evroregion, počevši od stvaranja zone slobodne trgovine?**

Sigurno je da postoji potreba za jačanjem i produbljivanjem saradnje u regionu zapadnog Balkana. EU očekuje od zemalja u regionu da međusobno saraduju mnogo bliže nego što je to do sada bio slučaj. Stvaranje Višegradske grupe (Češka, Mađarska, Poljska i Slovačka), ranih devedesetih, odličan je primjer dobre prakse regionalne saradnje koja se odvija paralelno s procesom integracije u EU svake od zemalja.

U nacrtu Višegradske deklaracije, ove zemlje su se složile da jačaju međusobnu političku, ekonomsku i kulturnu saradnju kako bi olakšale proces pridruživanja Evropskoj uniji.

Udruživanje snaga donijelo im

je značajne uspjehe. Unapređenje regionalne saradnje u jugoistočnoj Evropi neće spriječiti zemlje da pojedinačno razvijaju veze sa EU.

EU će svakako nastaviti da procjenjuje stanje u svakoj od tih zemalja na osnovu individualnih zasluga i uspjeha u pogledu primjene Evropskog partnerstva.

● **Kako gledate na ocjene državnih zvaničnika da će Crna Gora sama mnogo lakše i mnogo brže stići do Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, jer ne mora čekati da Srbija ispuni svoje obaveze?**

Evropska unija je, prihvatajući princip dvostrukog kolosijeka, uvažila sistemske razlike između Crne Gore i Srbije u pogledu pregovora o stabilizaciji i pridruživanju.

Uticaj rezultata referenduma na budući status Crne Gore takođe će odrediti buduće okvire pregovora o stabilizaciji i pridruživanju.

● **Kako komentarišete izjavu ministarke Đurović da će Crna Gora imati znatno bolju poziciju ako se EU bude pridružila samostalno jer će, na primjer, imati mnogo lakši pristup fondovima i donacijama EU pošto je mnogo manje zadužena od Srbije, lakše će njeni građani dolaziti do viza...?**

Kao što sam već rekao, Crna Gora je veoma predana procesu evropskih integracija i pregovarački tim, na čelu sa ministarkom Đurović, izuzetno profesionalno radi svoj posao. Ipak, put do integracije u EU je još dug, a Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je prvi veoma važan korak u tom pravcu.

● **Da li Austrija, preko svoje kancelarije u Podgorici, planira da pomogne Crnoj Gori na putu pridruživanja EU i na koji način?**

Podgorička kancelarija za vezu Ambasade Austrije u Srbiji i Crnoj Gori takođe ima zadatak pripreme i primjene programa za razvoj i saradnju u Crnoj Gori. Evropske integracije i evropski standardi predstavljaju bitan faktor koji

SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU DAJE EFEKAT NA DUŽE STAZE

● **Koje će konkretne pogodnosti građani imati od približavanja EU? Što će oni dobiti potpisivanjem SSP i kakvo je iskustvo Austrije u tom kontekstu?**

Potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Crnu Goru bi, kao i Srbiju, približilo evropskim standardima, posebno u oblasti privrede i trgovine, ali i po pitanju ljudskih i građanskih prava i odnosa između države i građana. To je jedan značajan korak u pravcu evropskih integracija, koji će unaprijediti ekonomsku i političku saradnju u regionu.

Uz to, pripremiće teren za razvijanje ekonomskih aktivnosti u zemlji i, što je najvažnije, ojačati i olakšati prekograničnu saradnju sa susjedima u regionu, kao i sa Evropskom unijom. Dugoročne prednosti ovakvog koraka građani će osjetiti kroz postepeno poboljšanje životnog standarda i efikasnije djelovanje državne uprave.

Potpisivanje Sporazuma neće automatski izmijeniti svakodnevni život građana, ali će obezbijediti trajna poboljšanja na duže staze, jer reformskim mjerama uvijek treba izvjesno vrijeme da pokažu svoj učinak.

Pristupanje Austrije EU bio je ogroman korak naprijed, posebno u pogledu ekonomskog razvoja zemlje. Otvorilo je nove horizonte austrijskim kompanijama. S druge strane, Austrija je, i politički i istorijski, ponovo dobila svoje mjesto u srcu Evrope, budući da je kao članica Unije sada sposobna da doprinese svakodnevnom stvaranju politika i prakse Evropske unije. Što se tiče austrijskih građana, oni su ovim pristupanjem dobili mnoštvo prednosti, počev od slobode kretanja unutar Evropske unije, pa nadalje...

određuje konkretan dizajn i sadržaj programa austrijsko–crnogorske saradnje. Između ostalog, važni ciljevi programa saradnje trenutno su pomoć u primjeni obaveza iz Bolonjske deklaracije u visokom obrazovanju, kao i profesionalno

usavršavanje u oblasti ekonomije i turizma, kako bi se ojačala regionalna saradnja i razvoj planinskog turizma u sjevernoj Crnoj Gori, u regionu Bjelasice i Komova.

N. Rudović

PRED REFERENDUM 21. MAJA:
DA LI ĆE CRNA GORA, NEZAVISNA ILI U ZAJEDNICI SA SRBIJOM, BRŽE KA EVROPSKOJ UNIJI

Sudbonosni izbor

Gordana Đurović

Kako da sa Srbijom idemo brže prema Evropskoj uniji, kada bi to, na primjer, značilo da ih čekamo u mnogim oblastima reformi i harmonizacije zakonodavstva, da postanemo mnogo više dužni i da otežano servisiramo glavnice i kamate u narednih par godina, uz smanjenu mogućnost povlačenja novih kredita... Da imamo veću stopu nezaposlenosti, veću inflaciju, da odradimo zajedno restrukturiranje i privatizaciju javnih preduzeća u Srbiji i prateće socijalne tenzije, da rješavamo pitanja restitucije i status stranaca u oblasti osnivanja preduzeća, kupovine nekretnina, osnivanja preduzeća... Da damo se vrati dinar, sa svim rizicima inflacije na koju opet, po ko zna koji put, ne bismo mogli uticati... Da moramo izdvajati sve više novca za neke nove institucije državne zajednice, umjesto da finansiramo sopstveni razvoj i snažimo svoje institucije...

Ovim riječima, u jednom dahu, ministarka za evropske integracije u Vladi Crne Gore, prof. dr **Gordana Đurović** objašnjava da bi, ukoliko 21. maja ne uspije referendum o obnovi državne nezavisnosti, Crna Gora pretrpjela štetu u pogledu

tempa približavanja Evropskoj uniji.

S druge strane, u bloku za opstanak državne zajednice sa Srbijom (SCG) nemaju dileme da upravo SCG znači lakši, brži i sigurniji put ka elitnom društvu sa sjedištem u Briselu.

"Nalazimo se na raskrsnici koja će nepovratno odlučiti sudbinu našeg prostora. Ovo je vrijeme integracija, nema čekanja i popusta. Suočimo se sa svojom prošlošću, ali definišimo jasno i nedvosmisleno najbrži put usvajanja evropskih standarda. Posljednjih dana imamo izjave austrijskog ministra spoljnih poslova **Ursule Plasnik**, čija zemlja trenutno predsjedava EU, predsjednika spolj-nopolitičkog odbora evropskog Parlamenta **Broka**, predsjednika poslaničke grupe socijaldemokrata **Martina Šulca**, bivšeg predsjednika Evropske komisije **Žaka Santera** koji svi, ponovo, ističu da je državna zajednica najbrži i najefikasniji put integracije u evropsku porodicu. Zbog toga pozivam građane Crne Gore da vjeruju u ono što nam Evropa poručuje", kaže **Srdan Milić**, funkcioner vodeće opozicione Socijalističke narodne partije i član parlamentarnog odbora za evropske integracije.

ĐUROVIĆ: SAMOSTALNA CRNA GORA DOBIJA VIŠE NOVCA IZ FONDOVA EU

Ne smijemo da ugrozimo teško postignutu makroekonomsku stabilnost i solidne osnove za brži dinamičan rast u narednom srednjem roku, čekajući da druga država članica odradi sve svoje obaveze vezano za ispunjavanje političkih kriterijuma pridruživanja /Hag/, obezbijedi političku stabilnost i završi složene političke razgovore koje vodi, da bi se mogli više baviti ekonomijom i planiranjem razvojnih projekata, kaže dr **Gordana Đurović**.

Ona je uvjerenja da će EU, kako je već objavljeno, u slučaju sticanja nezavisnosti Crne Gore odmah aktivirati plan "B" koji znači da je sve što je do sada ispregovavano tokom pregovora SCG i EK kroz mehanizam dvostrukog kolosjeka biti polazna osnova za konsolidaciju, kao i za brzu finalizaciju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Crne Gore i EU.

"Crna Gora može biti dobar primjer dinamične ekonomske integracije u EU, jer predstavlja mali otvoren ekonomski sistem, bez velikog protekcionizma, sa izvanrednim resursima, kvalifikovanom radnom snagom, visokim nivoom ostvarenih ekonomskih reformi i nivoom privatizacije preko 70%", ističe Đurovićeva.

Tu je, dodaje ona, i direktan pristup i veći obim finansijske podrške od evropskih fondova i programa za zemlje koje se nalaze na putu pristupa.

"Crna Gora može dobiti više novca jer predstavlja poseban subjekt. Već uvođenjem modela dvostrukog kolosjeka iz CARDS programa sredstva prema Crnoj Gori povećana su sa 8% u 2003. na skoro 12% u 2004. godini. Isti slučaj biće i sa pristupom IPA instrumentu od 2007. godine", kaže Đurovićeva.

MILIĆ: ZEMLJE KOJE VODE SPOROVE PROTIV CRNE GORE BLOKIRAĆE NAŠ ULAZAK U EU

foto: VIJESTI

Srđan Milić

Srđan Milić ocjenjuje da primjena Evropskih standarda udara u stubove sistema, a da bilo koja kozmetička promjena ne zadire u suštinu.

"Da li možemo govoriti o procesu evropskih integracija bez antidiskriminacionog zakonodavstva ili uz stalne ocjene iz EU da je primjena usvojenih zakona u Crnoj Gori na katastrofalnom nivou?"

Državna zajednica, uz ispunjenje svojih obaveza, može očekivati parafiranje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju već za dva mjeseca, a licitiranje tipa – ništa se neće promijeniti u brzini pristupanja EU ukoliko se Crna

Gora na referendumu opredijeli za opciju privatne mikro-države nije tačna kako iz uporedne prakse, tako i zbog imidža Crne Gore u Evropi", smatra Milić.

On postavlja pitanje da li možemo govoriti o nesmetanom nastavku pregovora i mogućoj ratifikaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u svih 25 zemalja Evropske unije u situaciji kada više zemalja članica EU vodi sudske sporove u kojima se na direktan način pominju vodeći ljudi sadašnjeg režima u Crnoj Gori.

"EU neće u svoje članstvo nikada primiti zemlju koja bi joj bila teret – sve te probleme zemlja mora da riješi sama. Zemlja mora imati imidž ozbiljnog partnera. Članstvo u EU nije premija već potvrda zrelosti i sposobnosti zemlje da se može suočiti sa problemima. Niko nema pravo zbog svojih problema sa evropskim zakonodavstvom dovoditi Crnu Goru u poziciju taoca. Takođe, evropski standardi se moraju primjenjivati i prije potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju jer je to, prije svega, značajan signal investitorima da je zemlja sigurna za ulaganje. Primjer Slovačke i njenog premijera Mečijara (bliskog prijatelja gospodina Đukanovića) je izuzetno poučan", tvrdi Milić, napominjući da je Slovačkoj trebalo pet godina da se vrati na stanje koje je bila dostigla u Čehoslovačkoj i to isključivo iz razloga postojanja jedne Vlade i vlasti koja nije htjela da usvoji antidiskriminaciono zakonodavstvo, da se obračuna sa organizovanim kriminalom i korupcijom, i koja je, na kraju, uspješno razmontirana tek stvaranjem najšire koalicije demokratskih snaga.

On ističe da se ne smije dozvoliti "da zbog bilo čijeg imuniteta ili bježanja od suočavanja sa odgovornošću Crna Gora postane crna rupa ili geto Evrope".

"Vrijeme je da se otklone sve opstrukcije koje su poslednjih godina sistemski i organizovano stvarane u funkcionisanju državne zajednice. Treba učiniti sve da se vratimo Evropi što je prije moguće i da na što ozbiljniji način uz izgradnju

punog političkog i socijalnog konsenzusa učestvujemo u promjeni sistema vrijenosti (ne vlasti, jer puka personalna promjena ne udara u krucijarne razloge našeg sadašnjeg stanja) sa postavljanjem u centar reformi pojedinca i porodice. Ideja evropskih integracija je mnogo dublja od pukog popunjavanja papira i pisanja zakona – to je potreba da se drugačije misli", ocjenjuje Milić.

S druge strane, u kancelariji Vlade Srbije za evropske integracije nijesu ni za zajednicu ni za razdvajanje Crne Gore i Srbije, već samo za efikasan sistem.

"Za Crnu Goru i Srbiju najbrži način za priključenje Evropskoj uniji je da postanu efikasne države. Da li je riječ o jednoj ili dvije države, to nije toliko važno, važno je da takva država posjeduje institucije koje mogu na sebe preuzeti obavezu ispunjavanja ugovora koji se zaključuje, i koje će biti sposobne da usmjere svoje aktivnosti ka reformi, demokratiji, vladavini prava, a time i članstvu u EU", kaže profesorka na Fakultetu političkih nauka u Beogradu i šefica kancelarije za evropske integracije dr **Tanja Mišćević**.

Primjećujući da postojeća državna zajednica, stvorena Beogradskim sporazumom 2002. god. nema obilježja efikasne države, ona podsjeća da je to u oktobru 2004. god. konstatovala i Evropska komisija dopuštajući nov pristup, tzv. dvostruki kolosjek u integraciji posebno za Srbiju, posebno za Crnu Goru. "Taj se pristup do sada pokazao kao veoma dobar, jer je omogućio da se precizira što su čije obaveze, ko je odgovoran za njihovo ostvarenje, da se time dobije pozitivna Studija izvodljivosti, započnu i vode pregovori za Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. No, već nakon potpisivanja ovog Sporazuma i sa početkom njegove primjene, moraćemo početi da razmišljamo o novim koracima – kandidaturi i pregovorima za članstvo – i tada pristup dvostrukog kolosjeka neće više biti primijenjiv", upozorava dr Mišćević.

To, prema njenim riječima, znači da najkasnije do početka primjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Srbija i Crna Gora moraju imati efikasnu državu.

"Opet, da li jednu ili dvije, posmatrano iz ugla obaveza prema Uniji i nije toliko važno", ističe Mišćevićeva. **N.R.**

Piše: mr Tanja Janković

Grčka i Slovenija su balkanske zemlje koje su već punopravne članice EU. Rumunija i Bugarska su na najboljem putu da to postanu, a i ostale zemlje na Balkanu odmakle su u procesu evropskih integracija i, prije ili kasnije, biće sastavni dio jednog evropskog sistema. Veliki dio balkanske populacije smatra da je put u Evropsku uniju put ka svjetlijoj budućnosti, put ka boljem životnom standardu, smanjenju nezaposlenosti i unapređenju kvaliteta života. Sa svojim geografskim položajem i svojom ulogom u evropskoj istoriji, Balkan nesporno jeste središte Evrope. Budućnost Balkana je u Evropi.

Ali, evropskih integracija nema bez snažne i koordinirane regionalne inicijative. Liberalizacija saradnje balkanskih zemalja je prirodna u toku priprema za visoko konkurentsko zapadnoevropsko i svjetsko tržište.

Ja ne pripadam "euroskepticima" koji sumnjičavo gledaju na put ka Evropskoj uniji.

Čvršće veze među zemljama, stvaranje jednog tržišta, bolje infrastrukturno povezivanje, veći obim

Zašto želim da budem građanka Evrope?

razmjene, kao i stabilizacija regiona, argumenti su koje ističem kao važne na našem putu u bolju i svjetliju budućnost.

Mislim da je strateški put naše zemlje da se integriše u EU. Osim pristupa najvažnijem tržištu na svijetu, suštinski preduslov predstavlja rješavanje problema razvoja domaće privrede i stabilnog demokratskog društva. Takođe, Crna Gora će pod okriljem EU rekonstruisati i razviti svoju infrastrukturu a, usvajajući evropski pravni i institucionalni okvir, unaprijediti svoj konkurentski položaj – kroz modernizaciju poslovanja i upotrebu savremenih tehnologija, kao i povećanje produktivnosti preduzeća.

Ulazak Crne Gore u EU predstavljao bi i uključivanje u stabilno političko okruženje, koje pogoduje našem društvenom i ekonomskom razvoju, osigurao sigurno i povoljno poslovno okruženje, otvorio nove razvojne mogućnosti u sklopu ekonomske i monetarne unije. Povoljnosti ulaska u Evropsku uniju mogu se sagledati i na području poljoprivrede i turizma.

Kao noseća privredna grana u našoj zemlji, turizam može očekivati velike promjene: poboljšanje infrastrukture, povezivanje naših turističkih agencija sa partnerima iz drugih zemalja EU, kao i uspostavljanje evropskih standarda kvaliteta turističkih usluga.

A šta dobijaju građani ulaskom u Evropsku uniju?

Prije svega, otvaraju se mogućnosti obrazovanja i šanse za

zapošljenje u zemljama EU. Građanima će biti omogućeno slobodno kretanje na području država članica, bez viza i dodatnih opterećenja. Ulaskom u Evropsku uniju, mogu se očekivati i promjene u pokazateljima životnog standarda, rast bruto nacionalnog proizvoda i realne potrošnje.

Građanima se pruža život bez granica. Život koji znači slobodnu razmjenu ideja, dobara, znanja i ljudi. Život koji podstiče političku demokratiju, jača pravnu državu, suzbija korupciju, stvara otvoreno tržište i motiviše građane da rade marljivije, bolje i temeljitije.

Taj život očekujem u Crnoj Gori. Život građanke Evrope!

Put ka takvom životu je ucrtan. Ali, on nije lako ostvarljiv, već je dug i težak i ne ostvaruje se preko noći. Crna Gora treba da prođe kroz strukturne reforme, koje neće biti bezbolne, ali su nužne. Ove reforme, koliko su neophodne za funkcionisanje jedne zemlje u EU, toliko su i suštinski važan dio modernizacije.

Sa svojim izuzetnim geografskim položajem, obrazovanom radnom snagom i voljom građana da budu dio Evrope, Crna Gora pokazuje snagu da prebrodi sve izazove koji je očekuju na putu ulaska u EU, kao i samim članstvom u EU. Crna Gora je usredsređena na zauzimanje svoga mjesta u Evropi.

Autorka je Biling koordinatorka u Telekom grupi Crne Gore. Pohađala je III generaciju Škole evropskih integracija.

VASSILIS MARAGOS, ŠEF ODSJEKA ZA CRNU GORU U ODJELJENJU ZA ODNOS SA SRBIJOM I CRNOM GOROM, PRI GENERALNOM DIREKTORATU EVROPSKE KOMISIJE ZA PROŠIRENJE

Pravna država je ključni uslov za vaše pridruživanje Evropskoj uniji

Evropska unija i Državna zajednica Srbija i Crna Gora nemaju ugovor o saradnji, što je posljedica istorijskih procesa iz devedesetih godina. Trgovinski režim je jednostran (od strane EU), a pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju imaju za cilj da isprave ovaj propust i uspostave čvrstu vezu između Evropske unije i Srbije i Crne Gore, ocijenio je **Vassilis Maragos**, šef odsjeka za Crnu Goru u Odjeljenju za odnose sa Srbijom i Crnom Gorom, pri Generalnom direktoratu Evropske komisije za proširenje.

Maragos, pravnik i doktor političkih nauka, na sadašnju funkciju došao je u septembru 2005. god. Prije toga je radio u delegacijama Evropske komisije u Sofiji i Skoplju.

U razgovoru za EIC Bilten, Maragos ističe da je cilj Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju stvaranje platforme za saradnju između Evropske unije i Srbije i Crne Gore.

"Sporazum sadrži zajedničke obaveze, kakve su otvaranje tržišta, harmonizacija zakonodavstva i strukturalna usklađivanja sa standardima EU – koje pripremaju teren za integraciju u Evropsku uniju. Sposobnost da se pregovara i adekvatno primijeni Sporazum biće test zrelosti za vašu administraciju u pogledu daljeg približavanja Evropskoj uniji. Pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju vode se na nivou državne zajednice, kao i na nivou republika. To je ono što

Vassilis Maragos

nazivamo "dvostrukim kolosijekom". Primjena Sporazuma će takođe biti u stilu dvostrukog kolosijeka. Iz toga slijedi da veliki dio odgovornosti za primjenu Sporazuma zavisi od crnogorskih republičkih organa vlasti", naglašava Maragos.

Ističući da "svaki korak koji zajedno napravimo učvršćuje našu vezu", on očekuje da će pregovori, ako se nastave ovim tempom bez nepredviđenih prepreka, i ako se

ispune svi uslovi, biti završeni do kraja 2006. godine, kada će biti potpisan SSP.

"Pregovorima je postignut značajan napredak, ali još puno posla očekuje obje strane. Postoje oblasti u kojima obaveze započinju već stupanjem na snagu Sporazuma. Tu je neophodno preduzeti odlučne korake da biste bili spremni za implementaciju. Potpisivanjem SSP započinje proces ratifikacije, koji

može da potraje. SSP je mješoviti ugovor (obuhvata nadležnosti EU i njenin država članica), koji moraju ratifikovati ne samo Evropski parlament već i skupštine zemalja članica EU. U međuvremenu, pitanja trgovine i ekonomske saradnje biće regulisana kroz privremeni sporazum", objašnjava Maragos.

On dodaje da pristup fondovima Evropske unije nije striktno vezan za SSP.

"Pomoć Evropske unije zavisi, međutim, od političkih ciljeva naše saradnje, posebno onih koji su zacrtani u Evropskom partnerstvu, a opšti okvir je isti – proces stabilizacije i pridruživanja.

Podrazumijeva se da je zemlja koja dođe u situaciju da pregovara o SSP već u stanju da ispuni sve obaveze koje on obuhvata. Ukoliko to nije slučaj, posljedice se mogu negativno odraziti na finansijsku pomoć iz EU", upozorava Maragos.

Prema njegovim riječima, pomoć EU je ujedno ekonomski i politički instrument koji pretpostavlja i izvjestan administrativni

kapacitet.

"Pristup fondovima nije problem dogod vi, kao korisnik, znate šta želite, u stanju ste da odredite prioritete i spremni da sprovedete reforme zacrtane u dokumentu Evropskog partnerstva. Postoji i potreba da se izgrade izvjesne strukture kroz koje ćete vremenom biti u stanju da preuzmete više odgovornosti u upravljanju ovim fondovima. To je proces koji će trajati par godina – dok svi mehanizmi za upravljanje fondovima EU ne budu uspostavljeni unutar crnogorske administracije (pod nadzorom Evropske komisije, naravno). Prvi korak u tom pravcu biće postavljanje nacionalnog koordinatora za Pretpristupni instrument, kao i programskih koordinatora u svim resornim ministarstvima i drugim korisničkim institucijama, s ciljem da svi planirani projekti budu u skladu sa zajedničkim prioritetima. U ovom kontekstu, apsorpcijski kapacitet je od neizmjerne važnosti", ističe Maragos.

On naglašava da je pristupanje

Evropskoj uniji složen proces, koji zahtijeva mobilizaciju resursa na svim nivoima.

"Kada jedna zemlja želi da se priključi EU, mora da ulaže u taj cilj, prvo na političkom nivou, a zatim i na nivou administracije, ekonomije i civilnog društva. Nemoguće je dostići taj cilj ako ne postoji opšti društveni konsenzus. Osnova za ovaj konsenzus je upravo promjena mentaliteta građana uopšte (onoga što mi nazivamo civilnim društom), ali i političkih i privrednih elita. Mora postojati volja kod ljudi da se usredsrijede na vrijednosti i standarde i izgrade institucije koje će ih podržavati. Pravna država je ključni faktor. Neophodno je imati nezavisno i efikasno sudstvo. Pred vama je zakonski i administrativni dio posla – zovite ga tehničkim, ako hoćete. Na tom putu ne postoje prečice. Ali, u osnovi ovog zadatka leži politička i kulturna predanost evropskim vrijednostima", zaključio je Maragos.

N.R.

DR NICHOLAS WHYTE, DIREKTOR EVROPSKOG PROGRAMA MEĐUNARODNE KRIZNE GRUPE

Nicholas Whyte

Najveća ekonomska zona svijeta čeka i na vas

svijeta, ali i dio ukupnog sistema evropskih vrijednosti. To je najbolji garant buduće crnogorske stabilnosti i bezbjednosti, kroz integraciju sa susjedima, ocijenio je dr Nicholas Whyte, direktor Evropskog programa Međunarodne krizne grupe.

Odgovarajući na pitanje kakva je korist za građane Crne Gore od potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, on je rekao da je taj sporazum prvi korak ka

članstvu u Evropskoj uniji.

"Njime se Crna Gora obavezuje da uskladi svoje politike i zakonodavstvo sa evropskim normama, a Evropska unija da će Crnoj Gori pomagati u tome. Najvažniji element ugovora je postepeno uspostavljanje slobodne trgovinske zone između Crne Gore i EU, kao i sistemski i politički dijalog između Vlade Crne Gore i evropskih institucija", kazao je Whyte.

KOMUNIKACIONA STRATEGIJA ZA INFORMISANJE JAVNOSTI O PROCESU PRIDRUŽIVANJA CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI

Građani moraju znati što im sve donosi EU

Piše: **Nada Vojvodić**

Integracija u Evropsku uniju je prioritet Crne Gore. Da bi se ovaj proces osnažio, neophodno je da postoji visok stepen razumijevanja i prihvatanja samog procesa od strane građana Crne Gore. U cilju jačanja svijesti građana o procesu evropskih integracija, Ministarstvo za ekonomske odnose sa inostranstvom i evropske integracije (MEOIEI) pripremiolo je Komunikacionu strategiju za informisanje javnosti o procesu pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji. Strategija je usvojena u septembru 2004. godine, a predstavlja polazni okvir svih aktivnosti koje se razrađuju u godišnjim akcionim planovima. U julu 2004. godine, Ministarstvo je sa predstavnicima nevladinog sektora potpisalo Memorandum o saradnji, u cilju ostvarivanja što bolje saradnje na promociji procesa evropskih integracija, a otpočelo je i kampanju pod nazivom

“Krenimo”.

Komunikaciona strategija će građanima omogućiti da se, uz sticanje neophodnih znanja, aktivno uključe u proces pristupanja EU.

Koordinaciju aktivnosti na implementaciji Komunikacione strategije vrši MEOIEI. Ove se aktivnosti ostvaruju uz saradnju sa Vladom Republike Crne Gore, predstavnicima civilnog sektora (NVO), socijalnim partnerima (Savez sindikata, Unija poslodavaca, Privredna komora) i Institutom za medije.

U saradnji sa partnerima i donatorima Ministarstvo je održalo veliki broj predavanja i okruglih stolova na temu evropskih integracija. Uz podršku Fondacije “Konrad Adenauer” otpočeo je projekat redovnih razgovora aktera procesa evropskih integracija sa predstavnicima medija.

Kao doprinos informisanju građana o procesu evropskih integracija, Ministarstvo uređuje i podlistak

“EuroMont”, koji se objavljuje uz dnevni list “Vijesti”. Ministarstvo je takođe preduzelo niz djelatnosti na izdavanju knjiga i brošura o Evropskoj uniji i procesu evropskih integracija.

U toku 2005. godine, pored navedenog, vršena je i obuka državnih službenika za proces evropskih integracija.

Akcionni plan za implementaciju Komunikacione strategije za 2006. godinu usvojen je u februaru. Njime je predviđen veliki broj aktivnosti koje će MEOIEI realizovati sa partnerima i donatorima.

U cilju unapređenja Komunikacione strategije, sredinom maja predstavnici MEOIEI će prisustvovati sastanku o uspostavljanju komunikacione mreže koju će sačinjavati predstavnici vlada zemalja koje imaju status kandidata za priključenje EU, kao i predstavnici zemalja koje su potencijalni kandidati za članstvo.

Na seminaru će, pored predstavnika EK, učestvovati i predstavnici vlada Turske, Hrvatske, Makedonije, Albanije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Bugarske i Rumunije.

Cilj ovog sastanka biće razmjena znanja i iskustava o komunikacionim strategijama. Takođe će biti razmatrana mogućnost podrške od strane Komisije za unapređenje komunikacionih strategija ovih država.

Autorka je savjetnica u Ministarstvu za ekonomske odnose sa inostranstvom i evropske integracije i polaznica IV generacije Škole evropskih integracija.

NEKE OD NAJUTICAJNIJIH ZEMALJA "STARE" EVROPE ZADRŽAVAJU BARIJERE ZA RADNU SNAGU IZ NOVIH ČLANICA I ISTOČNE EVROPE

Unija još daleko od nesmetanog kretanja radnika

Da "staru" Evropu i dalje trese strah da će im novoprimitljene članice iz srednje i istočne Evrope, osim tržišta interesantnog za jeftina ulaganja, donijeti i glavobolje, pokazuje nespornost nekadašnje 15-orice da u potpunosti otvore svoje tržište radne snage za građane

10 novih članica. Poljski vodoinstaleri, jedan od simbola otpora zemalja osnivača EU prema potpunom liberalizovanju tržišta radne snage, zbog bojazni da će nižim cijenama svojih usluga ugroziti domaće zanatlije, aktuelniji su nego prošlog juna. Oni su, kako tvrde

analitičari, bili jedan od razloga odluke građana Francuske da odbace Ustav EU, a sada mogu biti povod da većina zemalja "stare" EU još najmanje tri godine zadrži barijere za radnike iz novopridruženih članica.

Građani država koje su se u EU učlanile u maju 2004. godine (osim Kipra i Malte, kao vrlo malih zemalja) ne mogu se slobodno zapošljavati u zemljama "starim" članicama, koje su odlučile da iskoriste pravo da im uskrate tu mogućnost u periodu od sedam godina po učlanjenju. Sa izuzetkom Velike Britanije, Irske i švedske, te države žele da izbjegnu priliv radne snage iz siromašnijih članica.

Zemlje EU do kraja aprila treba da odluče da li će zadržati restrikcije, ili otvoriti tržište rada novim članicama. Nekoliko najuticajnijih članica će makar još tri godine zadržati granice za radnike sa istoka, što upućuje na zaključak da će odnos prema zemljama koje bi tek trebalo da postanu članice EU biti još stroži.

Zato iz Vlade Crne Gore, za razliku od drugih polja saradnje sa EU, u ovom pogledu ne žele da šire optimizam.

"Građani Crne Gore i Srbije, kao i svih zemalja koje bi željele da postanu članice Evropske unije, u

bližoj budućnosti ne treba da računaju da će slobodno moći da traže posao na evropskom tržištu rada. Slobodno učešće u traženju posla, sa aspekta pune mobilnosti na tržištu rada, nije dostupno ni mnogim zemljama koje su postale članice EU 1. maja 2004. godine. Dostizanje ekonomske slobode, u smislu da možete tražiti posao bilo gdje u drugoj zemlji EU, ipak će malo potrajati, jer imaju i oni svojih problema sa stopom nezaposlenosti i nivoom privrednog rasta", ocijenila je nedavno, na radnom doručku sa novinarima, ministarka za ekonomske odnose sa inostranstvom i evropske integracije **Gordana Đurović**.

Ona je rekla da je na sastanku

sa predstavnicima EU, početkom aprila, u Beogradu, razgovarano o dijelu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji se odnosi na slobodu kretanja radne snage te da će naši ljudi koji rade u EU, i obratno, zadržati ista prava.

"Oni će zadržati pravo boravka u tim zemljama. Nakon pet godina boravka, moći će da rade i u nekoj drugoj zemlji EU bez posebne saglasnosti te zemlje", najavila je Đurovićeva.

Prema Biltenu Evropske unije, do 30. aprila sve stare članice treba da donesu konačnu odluku, mada ima ozbiljnih nagovještaja da će neke vlade EU, uključujući Finsku, Španiju i Portugal, ukinuti sve prepreke za radnike iz novih

Vladimir Špidla

zemalja članica. Holandija, Austrija i Njemačka odlučile su da ih zadrže. Ostale članice EU tek treba da donesu odluku.

"Naš cilj je slobodno kretanje svih radnika unutar EU i neophodno je planirati unaprijed da bi se to ostvarilo", riječi su komesara za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake mogućnosti u Evropskoj komisiji **Vladimira Špidla**.

Sve stare članice, osim Irske, Švedske i Ujedinjenog Kraljevstva, maja 2004. godine uvele su na nacionalnim nivoima zabranu slobodnog kretanja radnika u EU, za radnike centralne i istočne Evrope iz osam novih zemalja EU. Recipročne zabrane za protok radne snage u suprotnom pravcu uvele su Mađarska, Poljska i Slovenija.

Izveštaj od 8. februara je pokazao da su kretanja radne snage iz centralne i istočne Evrope ka drugim članicama znatno niža od očekivanih. Građani novih zemalja članica predstavljaju manje od jednog procenta radne populacije u svim zemljama, osim Austrije (1,4% u 2005) i Irske (3,8% u 2005). Irska je primila srazmjerno najveći broj radnika i pokazalo se da je priliv nove radne snage doprinio njenom ubjedljivom ekonomskom napretku, popunjavajući kategorije deficitarnih kadrova i unapređujući kvalitet kroz poboljšanje ponude. **N.R.**

SLOBODA USTANOVLJENA PRIJE SKORO 50 GODINA

Po propisima EU, slobodno kretanje radne snage i princip jednakog tretmana znači da svaki građanin EU ima pravo da radi i živi u drugoj državi članici, bez opasnosti od diskriminacije na osnovu nacionalnosti. Slobodno kretanje osoba jedna je od osnovnih sloboda garantovanih zakonima Zajednice. To je vjerovatno najvažnije pravo u okviru privatnog prava, i jedno od ključnih elemenata evropskog građanstva.

Za radnike, ova sloboda postoji od osnivanja Evropske zajednice 1957. godine. Zasniva se na članu 39. Ugovora o Evropskoj zajednici i predviđa: pravo na traženje posla u drugoj državi članici, pravo na rad u drugoj državi članici, pravo na boravak u drugoj zemlji u tu svrhu, pravo da tamo ostane, pravo na jednak tretman po pitanju zapošljavanja, radnih uslova i drugih beneficija koje pomažu integraciju radnika u zemlji domaćinu.

Pravila Zajednice o slobodnom kretanju radne snage odnose se i na zemlje članice Evropske ekonomske zone (EEA) – Island, Lihtenštajn i Norvešku.

Član 39 odnosi se na takozvane "radnike migrante", tj. državljane jedne zemlje članice koji napuštaju svoju matičnu državu da bi radili u drugoj državi članici. To znači da se ne odnosi na radnike koji nikada nijesu napustili svoju matičnu zemlju, ali je primjenljiv na one koji se vraćaju u svoju matičnu zemlju nakon što su iskoristili pravo na slobodno kretanje.

Član se primjenjuje na radnike, ali ne i na samozaposlene osobe, studente, penzionisane ili radno neaktive osobe. Evropski sud pravde radnika definiše kao osobu koja obavlja stvarne i efektivne zadatke pod nečijim upravljanjem, i za to je plaćena.

Prema presudama Evropskog suda pravde, član 39 se takođe odnosi na profesionalne sportiste.

Izvesna prava primjenjiva su i na članove porodice radnika. Oni imaju pravo da žive sa zaposlenom osobom u državi primateljici, kao i pravo na jednak tretman u oblasti obrazovanja i socijalnih beneficija. Neki članovi porodice imaju i pravo na rad u toj zemlji. Ograničenja ovog prava u vezi su s pitanjima javne sigurnosti, javne politike i zdravstva.

PREDSTAVLJAMO INSTITUCIJE EU

Evropski ekonomski i socijalni komitet

Sa konferencije EESK o Lisabonskoj strategiji

Evropski ekonomski i socijalni komitet je savjetodavni organ Evropske unije, koji okuplja predstavnike različitih interesnih grupa unutar civilnog društva i svojim studijama, preporukama i savjetima pomaže rad institucija – Savjeta Evropske unije, Evropskog parlamenta i Evropske komisije. Dok bank "demokratskog deficita" kruži Evropom, EESK predstavlja instituciju od neuporedivog značaja za saradnju između donosioca odluka u EU i civilnog društva. Evropski ekonomski i socijalni komitet osnovan je još 1957. godine. Ugovorom iz Rima ovaj je komitet ustanovljen kao mehanizam kojim bi se interesne grupe civilnog društva uključile u izgradnju zajedničkog tržišta i uspostavila komunikacija između ekonomskih i društvenih aktera EU i institucija EU. Komisija, Savjet EU i Parlament EU obavezni su da konsultuju Komitet pri donošenju odluka u oblasti ekonomske i socijalne politike. S druge strane, Komitet je slobodan da na sopstvenu inicijativu daje prijedloge u vezi sa svim drugim pitanjima koje smatra relevantnim.

EESK ima 317 članova iz svih država EU, a broj predstavnika po državi članici određuje se srazmjerno broju stanovnika. Članovi zastupaju interese različitih sektora civilnog društva, koji se unutar Komiteta dijele u 3 grupe: *Poslodavci, Zaposleni i Razno*. Prva grupa okuplja predstavnike privatnih i društvenih kompanija, malih i srednjih preduzeća, privrednih udruženja, banaka i zemljoradnje. U drugoj grupi nalaze se predstavnici sindikata, dok posljednja grupa okuplja različite interese, od nevladinih organizacija i zagovornika zaštite životne sredine do asocijacija potrošača i akademskih ustanova. Članove predlažu nacionalne vlade, a postavlja ih Savjet EU na man-

dat od četiri godine. Svake dvije godine EESK bira upravni odbor, koji broji 37 članova. Od oktobra 2004, Komitetom predsjedava Anne-Marie Sigmund iz Austrije, bivša predsjednica Austrijske unije slobodnih profesija.

Komitet se sastaje na plenarnoj sjednici, koja se održava jednom godišnje. U međuvremenu, radne grupe unutar Komiteta održavaju stalnu komunikaciju sa ekonomskim i socijalnim savjetima na nacionalnom nivou, prikupljajući informacije i organizujući zajedničke diskusije. EESK je razvio i aktivnu saradnju sa ekonomskim i socijalnim udruženjima širom svijeta, koje okuplja svake dvije godine, na zajedničkom sastanku međunarodnog karaktera.

Komitet je podijeljen u šest sekcija, koje se bave različitim oblastima ekonomskog i društvenog života. U prvu oblast spadaju zemljoradnja, ruralni razvoj i zaštita životne sredine (tzv. NAT grupa), zatim ekonomska i monetarna unija i ekonomska i društvena kohezija (ECO), politika zapošljavanja, socijalna pitanja i građanska pitanja (SOC), zajedničko tržište, proizvodnja i potrošačko društvo (INT), transport, energija, infrastruktura i informaciono društvo (TEN) i spoljni poslovi (REX). U okviru ove posljednje oblasti postoje delegacije za različite regione od interesa za EU, među kojima je i kontakt grupa za zapadni Balkan. Zadatak ove kontakt grupe je da održava i razvija odnose za civilnim društvom i ekonomskim i socijalnim savjetima u regionu, pomažući im da uspostave odnose sa institucijama EU i učestvuju u procesu stabilizacije i pridruživanja. Nedavno je u organizaciji ove radne grupe održan prvi Forum civilnog društva zemalja zapadnog Balkana.

Dva puta godišnje Evropski ekonomski i socijalni savjet objavljuje konkurs za obavljanje pripravničkog staža u trajanju od pet mjeseci. Konkurs za period februar–jul 2007. godine objavljen je početkom aprila, a svi detalji oko prijavljivanja nalaze se na:

www.esc.eu.int/tgi/trainees/index_en.asp.

Web-adresa Ekonomskog i socijalnog komiteta je www.esc.eu.int.

Vera ŠČEPANOVIĆ

NEVLADINE ORGANIZACIJE
U EVROPSKOJ UNIJI

socialplatform

Socijalna platforma je evropski savez 40 predstavnika evropskih federacija i mreža nevladinih organizacija koje rade na izgradnji inkluzivnog društva i promociji socijalne dimenzije u EU. Članovi Socijalne platforme predstavljaju na hiljade organizacija, asocijacija i dobrovoljnih grupa na lokalnom, regionalnom, nacionalnom i evropskom nivou zastupajući interese širokog spektra civilnog društva. U njih spadaju organizacije koje se bave pravima žena, starijih osoba, lica sa invaliditetom, nezaposlenih, osiromašenih, LGBT populacije, mladih, djece i porodica, kao i organizacije koje sprovode kampanje u oblasti socijalne pravde, prava beskućnika, doživotnog usavršavanja, zdravlja i protiv rasizma.

Platforma je nastala 1995. godine, nakon poziva Evropske komisije nevladinim organizacijama da se uključe u dijalog o socijalnoj politici EU. Njen zadatak je da kanališe zahtjeve civilnog društva iz čitave Evrope, stvarajući čvrstu osnovu za djelovanje na institucije EU. S druge strane, Socijalna platforma prikuplja i prosljeđuje podatke o aktivnostima i politikama EU blagovremeno informišući svoje članove na nacionalnom nivou.

Politička aktivnost Socijalne platforme odvija se kroz tematske Radne grupe, gdje se članovi sastaju da razmijene mišljenja i dogovore zajedničke strategije i stavove Socijalne platforme. U okviru SP postoje dvije stalne Radne grupe: RG Socijalna politika i RG Osnovna prava i nediskriminacija, kao i dvije neformalne radne grupe koje se bave socijalnom zaštitom i socijalnim pravima imigranata. Aktivnosti i kampanje Socijalne platforme organizovane su od strane Koordinacione grupe i Upravnog komiteta koji nadgleda rad svake od grupa. Upravo je u toku kampanja kojom se zahtijeva da se pravila socijalne zaštite preciziraju unutar EU zakonodavstva i time prošire sa nacionalnog na evropski nivo.

Socijalna platforma se snažno zalaže za proširenje Evropske unije kao načina jačanja socijalne politike i zaštite širom Evrope. U tu svrhu, SP pomaže svojim članovima da razviju saradničke mreže van granica EU, podržavajući razvoj civilnog društva u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima. Kao jedan od vidova pružanja podrške, SP organizuje zajedničke posjete tokom kojih se izgrađuju kontakti i saradnja.

Website: www.socialplatform.org

Kontakt: e-mail:

roshan.dipuppo@socialplatform.org

U BRISELU ORGANIZOVAN PRVI FORUM CIVILNOG DRUŠTVA ZEMALJA ZAPADNOG BALKANA

Pojednostavite vizni režim

Evropski ekonomski i socijalni komitet organizovao je prvi Forum civilnog društva zemalja zapadnog Balkana koji je okupio blizu 200 učesnika, uključujući predstavnike organizacija civilnog društva zemalja zapadnog Balkana, EESK, evropskih i međunarodnih društveno-profesionalnih organizacija, evropskih NVO, ekonomskih i socijalnih savjeta, institucija EU i međunarodnih organizacija. Održavanje Foruma pokazalo je spremnost učesnika civilnog društva da se okupe, nezavisno od granica, kako bi razmotrili mogućnost za bolju zajedničku budućnost. Učesnici su naglasili koliko je važno da EU i vlade država iz regiona čuju glas civilnog društva zemalja zapadnog Balkana.

Na Forumu je razmatrana trenutna

situacija, potrebe i budućnost civilnog društva u ovom regionu, kao i mogućnosti za dalji razvoj socijalnog dijaloga i saradnje između civilnog društva, nacionalnih vlada i institucija EU. Učesnici foruma su istakli da je razvoj socijalnog dijaloga jedan od ključnih elemenata izgradnje stabilnih demokratskih država i da bi vlade država zapadnog Balkana trebale mnogo ozbiljnije da shvate neophodnost saradnje sa civilnim društvom u cilju postizanja stvarnih reformi. Forum je uputio poziv EU da omogući organizacijama civilnog društva aktivnije učešće u procesu evropskih integracija kroz uspostavljanje zajedničkih radnih grupa civilnog društva u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kao i da izdvoji posebna sredstva za projekte civilnog društva u okviru novog plana finansijske pomoći zemljama u procesu pristupanja EU. Radi bolje i efikasnije saradnje između EU i zemalja zapadnog Balkana, učesnici su apelovali na EU da pojednostavi vizni režim prema ovom regionu.

Predstavnici EESK nastaviće da saraduju sa civilnim društvom u regionu kroz osnivanje zajedničkih konsultativnih grupa, najprije sa Hrvatskom, a onda i sa ostalim zemljama kandidatima. Radi bolje

Sa foruma

razmjene informacija i iskustava, EESK će, u saradnji sa domaćim organizacijama, uskoro započeti i izradu detaljne studije civilnog društva u regionu. Sljedeći Forum civilnog društva zapadnog Balkana planiran je najkasnije do 2008. godine.

Iz Crne Gore na Forumu su učestvovali: **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje, **Stevo Muk**, izvršni direktor Centra za razvoj nevladinih organizacija, **Ljiljana Raičević**, izvršna direktorka Sigurne ženske kuće, zatim **Danilo Popović**, predsjednik Saveza samostalnih sindikata, **Jasmina Anđelić-Tatar**, šefica odjeljenja za međunarodnu saradnju SSSCG, **Predrag Mitrović**, predsjednik Unije poslodavaca, **Budimir Raičković**, generalni sekretar Unije poslodavaca, i **Ilija Kračković**, generalni sekretar Ekonomsko-socijalnog savjeta Crne Gore. **V.Š.**

Jestrab u Pljevljima

Organizaciji Evropskog pokreta u Crnoj Gori i NVO Centar za razvoj Pljevalja ambasador Republike češke u SCG **Ivan Jestrab** posjetio je Pljevlja. Jestrab se 19. aprila sreo sa predstavnicima lokalne samouprave, privrednicima i predstavnicima nevladinih organizacija, koji su ga detaljno upozнали sa ekonomskim, kulturnim i opšt društvenim prilikama u Pljevljima.

Tom prilikom je u velikoj sali Centra za sport i rekreaciju u Pljevljima ambasador Jestrab održao predavanje na temu "Evropska unija i iskustva Češke Republike u pridruživanju EU".

Dinstbir gost CEDEM-a

Predsjednik Češkog Savjeta za međunarodne odnose i bivši ministar spoljnih poslova češke Republike **Jirži Dinstbir**, u okviru radne posjete Crnoj Gori posjetio je CEDEM, gdje je razgovarao sa predstavnicima NVO sektora. Članovi češke delegacije bili su **Jiržina Dinzbir**, **Stanislav Stah** i **Jana K. Šindelkova**. Na sastanku je dogovorena dalja saradnja češkog Centra za saradnju sa Srbijom, Crnom Gorom i BiH i crnogorskih NVO koje su izrazile interes za učešće u programu evropskih integracija putem razmjene iskustava i drugih oblika saradnje.

CRNVO obučava trenere

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO), u saradnji sa Ministarstvom za ekonomske odnose sa inostranstvom i evropske integracije i Evropskim pokretom u Crnoj Gori, 15. aprila ove godine počeo je realizaciju programa obuke trenera za upravljanje projektima, koji finansira Evropska unija.

Cilj projekta je poboljšanje informisanosti i unapređenje znanja i vještina nevladinih organizacija, lokalne i državne uprave u pogledu pristupa fondovima EU u upravljanja projektima koje finansira EU.

Polaznici programa obuke su treneri i konsultanti CRNVO-a, zapošljeni u Ministarstvu za ekonomske odnose sa inostranstvom i evropske integracije i članovi Evropskog pokreta u Crnoj Gori.

Polaznici će proći tri modula obuke, na kojima će se upoznati sa fondovima koji su dostupni nevladinim organizacijama, državnoj i lokalnoj upravi, zatim segmentima procesa realizacije projekata koji se finansiraju iz EU fondova, kriterijumima za odabir projekata, upravljanjem finansijama i metodologijom rada trenera.

Nakon realizovane obuke, treneri će prenositi svoja znanja službenicima državne i lokalne uprave, članovima nevladinih organizacija, a sve u cilju boljeg korišćenja fondova EU dostupnih zemljama koje su u procesu evropskih integracija.

Zahvaljujući podršci Fondacije Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crna Gora, za realizaciju ovog projekta obezbijedeno je 10.776. 46 eura.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

M.A. IN ADVANCED EUROPEAN AND INTERNATIONAL STUDIES, ISTANBUL, TURKEY**Deadline: July 31th, 2006**

The Institut Européen des Hautes études Internationales (I.E.H.E.I.) offers a one-year interdisciplinary graduate programme in European Studies and International Relations, leading to the "M.A. in European and International Studies", awarded in cooperation with the University Bahoesehir in Istanbul. The programme includes the following modules:

- * International Relations
- * European Integration
- * Democracy and Society
- * Federalism.

The programme includes semesters in Istanbul, Nice and Berlin.

The Institute accepts applications of university graduates from all countries and disciplines (B.A. level). Active knowledge of French and English languages is a requirement.

Website: <http://www.iehei.org>

INTERNATIONAL MASTER'S SCHOLARSHIP, UNIVERSITÄT BERN, SWITZERLAND

The Universität Bern has decided to grant international students Master excellence scholarships for the academic year 2006/07. A financial support of 1600 CHF/month for the entire duration of the Master program is offered.

Students must have graduated from a university with at least a Bachelor Degree.

Candidate files are due before May 15, 2006 at the following address:

Universität Bern,
Internationale Beziehungen,
Hochschulstrasse 4,
CH-3012 Bern.

Website: <http://www.int.unibe.ch>

MA IN INTERNATIONAL AND EUROPEAN STUDIES, HUNGARY

The Institute for Social and European Studies (ISES), in collaboration with

the Corvinus University, Budapest, provides students with the opportunity to

obtain theoretical and practical knowledge in the fields of international relations, economics, political

science, history and sociology. A limited number of tuition scholarships may be available for the most outstanding and needy applicants.

Contact person: István Bariska,
postmaster@ises-koszeg.t-online.hu

ALPBACH SUMMER SCHOOL ON EUROPEAN INTEGRATION 2006, AUSTRIA

August 17 – September 1, 2006

Deadline: 12 May 2006

Open to senior students and young graduates of law, economics as well as of other social and political sciences.

The chief objective of this intensive Summer School is to provide senior students and young graduates of law, economics as well as of other social and political sciences, an intensive basic course on the law, economics and politics of European integration. In addition to the lectures given by distinguished teachers of European Community and

Union Law, high-ranking officials of EU institutions, the Austrian Government, the Austrian Parliament, and of organisations and socio-economic interest groups representative of a broad spectrum of civil society will also informally participate in classes of the Summer School from time to time, talking about their own professional experience, answering questions and contributing to discussions.

For further Information contact:

Franz Mailer,
stipendium@alpbach.org

Website:

www.alpbach.org/English/Summer%20school.htm

EUROPEAN SUMMER SCHOOL 2006, PRAGUE, CZECH REPUBLIC

July 8 – July 18, 2006

Application deadline: April 30, 2006

EUROPEUM Institute for European Policy associated with the Jean Monnet Centre of Excellence in European Studies at the Faculty of Social Sciences of Charles University has launched a summer school to discuss economic, political and social challenges the new EU members from Central Europe are facing. If you are an undergraduate/gradu-

ate student of European studies, political science, international relations, economics, sociology, humanities or journalism interested in the region of Central Europe and in the current and future developments of the European Union – this Summer School is just for you!

E-mail: ess2006@europeum.org

CHANGING CULTURES: EUROPEAN PERSPECTIVES, GHENT, BELGIUM

November 15 – 17, 2006

Deadline: June 15, 2006

The conference 'Changing Cultures: European Perspectives' aims at providing social scientists who study these and related issues within Europe, with a forum for discussion and exchange. It is an international gathering for the sociological com-

munity, but one which is also open to contributions from related disciplines.

We welcome papers that address a range of conceptual, methodological and empirical issues. Sessions have already been planned on the future of cultural theory and qualitative and quantitative methods within the sociology of culture, on cultural memory & collective identity, on measurement issues, on art and cultural participation, on value change within Europe, on ethnic minorities & multicultural society, on cultural industries, on cross-cultural & comparative research, on daily cultures & life styles and on cultural globalization.

We also welcome individual papers that focus other issues related to the main conference theme and proposals for a thematic session, workshop or round table.

The deadline for proposals is June 15, 2006. Acceptance will be notified by September 1st. Submissions are to be made online at the conference website. Authors are asked to submit a short (400 word) abstract. Authors may modify their submission online until October 1, 2006. Abstracts must be sufficiently detailed so as to allow the program committee to judge the merits of the paper, including a description of the topic to be studied, the theoretical focus, the data and research methods, and the expected findings.

Website: <http://www.esaculture.be>

Centar za građansko obrazovanje (CGO), Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) i Evropski pokret u Crnoj Gori (EPuCG) uz podršku Kraljevske Norveške ambasade u Srbiji i Crnoj Gori, raspisuju

OGLAS

za učesnike

STUDIJSKE POSJETE EU

Studijska posjeta je dio programa "Nauči o EU lično", a uključuje višednevni boravak u Briselu kao sjedištu glavnih institucija EU. Tokom tog boravka, učesnici programa će biti u mogućnosti da posjete glavne institucije EU i da kroz sastanke sa predstavnicima tih institucija bolje upoznaju načine organizacije, funkcionisanja i procesa donošenja odluka ovih institucija, ali i EU u cjelini.

Cilj ovog programa je da se pruži prilika građanima Crne Gore, koji su već stekli određena znanja o evropskim integracijama, da ista dalje unaprijede kroz praktično iskustvo, kao i da ostvare značajne kontakte za njihov dalji rad i usavršavanje.

Pravo učešća imaju kandidati čiji su prioritet razvijanje stečenih znanja u pomenutim oblastima i doprinos afirmaciji ideja, značenja i standarda evropskih integracija u Crnoj Gori. Kandidati su dobrodošli bez obzira na godine, pol, nacionalnost, vjeru ili uvjerenja, uz naznaku da prednost imaju oni koji pokazuju visok stepen društvenog aktivizma u vladinom, nevladinom, partijskom, sindikalnom, privrednom, naučnom, kulturnom, medijskom i studentskom okviru.

Kompletne troškove studijske posjete Kraljevska Norveška ambasada u SCG, CGO, EPuCG i CRNVO.

Prijave sa kraćom biografijom i motivacionim pismom slati najkasnije do 11. maja 2006, na kontakt adresu:

Centar za građansko obrazovanje
(za "Studijsku posjetu EU")
Njegoševa 36, 81 000 Podgorica
ili na fax: 081 / 665 112 ili na e-mail: cgo@cg.yu

CGO – Centar za građansko obrazovanje je nevladina organizacija posvećena alternativnom obrazovanju u oblasti demokratije, građanskog društva, ljudskih prava i evropskih integracija.

CRNVO – Centar za razvoj nevladinih organizacija pruža podršku razvoju nevladinih organizacija u Crnoj Gori i doprinosi stvaranju adekvatnog okvira za učešće građana i nevladinih organizacija u pitanjima javne politike i razvoju civilnog društva.

EPuCG – Evropski pokret u Crnoj Gori je nevladina organizacija koja se bavi promovisanjem evropskih vrijednosti, standarda i principa u Crnoj Gori.

EIC Bilten je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert. Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC bilten je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Neđeljko Rudović; Uređivački kolegijum: Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević; Tehnički urednik: Blažo Crvenica

Lektura: Sanja Mijušković; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: Vera Šćepanović

Njegoševa 36 / I

Tel / fax: 081 / 665 - 112, 665 - 327

E-mail : eicbilten@cg.yu

EIC Bilten možete preuzeti na www.cgo.cg.yu